

Okul Öncesi Dönemde Cinsel Eğitim ve Cinsel İstismardan Korunma: Resimli Çocuk Kitaplarına Yönelik Bir İnceleme

Tuğçe GÜZELYURT *
Şırnak Üniversitesi

Özet

Cinsel eğitim, bilgi edinme, tutum geliştirme, değerler, kişiler arası iletişim ve mahremiyet konularını kapsayan bir eğitimidir. Cinsel istismar ise, çocuğun tam olarak anlayamadığı, gelişimsel yönden hazır olmadığı ve onaylama yetisinin olmadığı, toplumsal norm ve yasalara uygun olmayan cinsel aktivitelere zorlanmasıdır. Cinsel eğitim ve cinsel istismardan korunmaya yönelik bilgilerin çocuklara nasıl sunulması gerektiği geçmişten günümüze kadar tartışılan bir konu olmuştur. Okul öncesi dönemde cinsel eğitimin içeriği; çocukların cinsel içerikli soruları, bedenini tanıması ve cinsel istismara karşı korunması şeklinde gruplandırılmaktadır. Cinsel eğitim çocuğun algı düzeyine uygun yöntemler ve görsel materyaller ile desteklenmelidir. Bu materyallerden biri de resimli çocuk kitaplarıdır. Çocuklar için anlaşılması zor olan cinsel eğitim ve cinsel istismardan korunma gibi konular çocuk kitapları aracılığıyla somutlaştırılarak sunulmaktadır. Resimli çocuk kitapları bu yönüyle ailelerin cinsel eğitim vermesinde en önemli yardımcılarından biridir. Bu nedenle çocuk kitaplarının yanlış öğrenmelere neden olmaması için doğru ve çocukların gelişim özelliklerine uygun içeriğe sahip olması gerekmektedir. Bu görüşler doğrultusunda okul öncesi döneme yönelik cinsel eğitim ve cinsel istismardan korunma içerikli resimli çocuk kitaplarının alanyazına uygunluğunu incelemek amacıyla nitel araştırma yöntemlerinden betimsel modele başvurulmuştur. Araştırmanın çalışma grubunu amaçlı örnekleme yöntemlerinden ölçüt örnekleme yöntemi ile belirlenmiş 33 resimli çocuk kitabı oluşturmaktadır. Araştırmada tüm evrene ulaşılmaya çalışılmıştır. Resimli çocuk kitapları nitel araştırma yöntemlerinden doküman inceleme yöntemi ile incelenmiştir. Betimsel analiz ve içerik analizi tekniği ile çözümlenmiştir. Araştırma bulguları, frekans ve yüzde olarak ifade edilip alanyazına uygunluğu belirlenmiştir. Araştırmanın sonucunda, çalışma grubuna alınan resimli çocuk kitaplarının çoğunluğunun çeviri olduğu ve bu nedenle kültürel farklılıklar içerdiği sonucuna ulaşılmıştır. Bunlara ek olarak cinsel eğitim ve cinsel istismardan korunma içerikli kitapların Türkiye’de 2008 yılı ve sonrasında çevrilmeye başlanmış olması konunun öneminin geç fark edildiğini düşündürmektedir. Konunun önemi fark edilmiş olmasına rağmen incelenen kitapların cinsel eğitimi ve cinsel istismardan korunmayı kapsamlı ve aşamalı olarak anlatma yönünden yeterli olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Cinsel eğitimi ve cinsel istismardan korunmayı kapsayan resimli çocuk kitaplarının hem nicelik hem de nitelik yönünden yetersiz olduğu düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Okul Öncesi Dönem, Çocuk Edebiyatı, Resimli Çocuk Kitabı, Cinsel Eğitim, Cinsel İstismar.

Abstract

*Öğretim Görevlisi, tugce.guzelyurt@hotmail.com

Sexual education is an instruction that includes the delivery of information, attitude development, values, interpersonal communication and privacy issues. Sexual abuse is an illegal violation of social norms in which a child is forced into sexual activities that the child does not fully comprehend, is not ready for in developmental terms and does not have the capacity to approve. How the information about sexual education and protection from abuse should be presented to children has been a controversial topic from the past to the present. In the pre-school period the content of sexual education is classified as questions presented by children with a sexual content, learning about their bodies and protection from abuse. Sexual education should be supported by methods and visual materials appropriate to the level of perception of the child. One of these materials is illustrated children's books. Topics such as sexual education and abuse that are difficult for children to understand are presented in concrete form through children's books. From this aspect children's books are one of the most important aids for parents in delivering sexual education. Therefore, children's books need to have a correct content that is appropriate to their developmental characteristics so that they do not lead to wrong learning. With a view on this aspect, a descriptive model has been used as a qualitative research method to examine the appropriateness of the literature of children's books containing sexual education and abuse related to pre-school education. The study group of the study is comprised of 33 illustrated children's books which have been determined with the criterion sampling from among purposeful sampling methods. The study attempted to cover the whole universe. A document review was carried out during the collection of the data. The obtained data were analyzed by descriptive analysis technique and content analysis technique. The study findings were expressed in terms of frequency and percentage and the appropriateness of the literature was determined. As a result of the study, it was concluded that the majority of the illustrated children's books covered in the study group were translations, and thus contained cultural differences. Furthermore, the fact that the translation of books regarding sexual education and protection from abuse started in 2008 and afterwards in Turkey suggests that the importance of the issue has been considered only lately. Despite the fact that the subject matter has been recognized, it has been concluded that the books examined are not sufficient to describe sexual education and abuse in a comprehensive and gradually. Illustrated children's books, including sexual education and abuse are considered to be inadequate both in terms of quality and quantity.

Keywords: Pre-School Period, Children's Literature, Illustrated Children's Book, Sexual Education, Sexual Abuse.

1. Giriş

Cinsellik, bireylerin sağlıklı bir şekilde varlığını devam ettirmesi için yaşamın önemli bir unsurudur. Bu nedenle bireyler yaşamın ilk yıllarından başlayarak cinsel konularda bilgilendirilmelidir. Cinsel eğitim ise, bilgilendirme, tutum geliştirme, değerler, kişiler arası iletişim ve mahremiyet konularını kapsayan bir eğitimidir (Çalışandemir, Bencik ve Artan, 2010). Erken çocukluk döneminde sunulan cinsel eğitim çocuğun, fiziksel, sosyal, duygusal ve kişilik gelişimini etkilemektedir. Bu nedenle cinsel eğitim yaşamın ilk yıllarından itibaren çocuğun gelişim özelliklerine uygun olarak verilmelidir (Kadıoğlu Polat ve Üstün Budak, 2016; Alkan Ersoy, 2015). Cinsel eğitimin nasıl verilmesi gerektiği geçmişten günümüze kadar araştırmacılar, din adamları, eğitimciler tarafından araştırılan ve tartışılan bir konu olmuştur. Yapılan araştırmalar çocuk cinselliği ile yetişkin cinselliği arasında üç temel fark olduğunu ortaya koymaktadır (Deniz, 2012; Ünüvardır, 2012; Sevim, 2017). Bu üç temel fark;

- Çocuklar meraklıdır ve cinselliği de oyun sürecinde keşfeder.
- Çocuklar cinsellik konularında açıktır. Yetişkinler de ise, cinsellik özeldir.
- Çocukların yetişkinlerden biyolojik ve bilişsel farklılıkları vardır (Deniz, 2012).

Çocukların ve yetişkinlerin cinselliğe ilişkin farklı algılara sahip olması nedeniyle çocuklara sunulacak cinsel eğitimin yetişkinlere sunulacak cinsel eğitimden farklı olması gerekmektedir. Bu farklar çocuklara cinsel eğitim sunarken yetişkinlerin çocuğun gelişimsel özelliklerini bilmesi gerekliliğini ortaya koymaktadır (Alkan Ersoy, 2015). Okul öncesi dönem, çocukların konuşma becerilerinin ve keşiflerinin hız kazandığı dönemdir. Bu dönemde çocuklar bedenlerini keşfetmeye başladığı için cinsel gelişimleriyle ilgili sorular sormaya başlamaktadır. Bunlara ek olarak, üç-altı yaş döneminde çocuklar sosyalleşme sürecinde oldukları için akranlarıyla oynadıkları evcilik, doktorculuk gibi dramatik oyunlarla cinsel meraklarına yanıt aramaktadırlar. Çocukların yaşlara göre soruları ve oyunları farklılaşmaktadır (Tuzcuoğlu ve Tuzcuoğlu, 2004). Çocuklar üç yaşından itibaren cinsiyet farklılığını algılamaya başlarlar. Bu nedenle “Neden babalar tıraş oluyor, anneler olmuyor? veya “Annelerin neden bebekleri olur, babaların olmaz?” gibi cinsiyet farklılıklarına yönelik sorular sorarlar. Çocuklar dört-beş yaşından itibaren bedenlerini daha iyi tanır ve cinsiyetlerine özgü davranışları keşfetmeye başlarlar. Bu nedenle kız çocukları ve erkek çocukları anneleriyle babalarını (ebeveynin kıyafetlerini giyme, yemek yapma, tıraş olma vb.) taklit ederler (Tuzcuoğlu ve Tuzcuoğlu, 2004, s.21-23).

Genel olarak üç-altı yaş döneminde çocuklar keşif sürecinde oldukları için farklılıkları algılamakta ve bu farklılıkları anlamlandırmak için karşı cins arkadaşlarına dokunmakta ve yetişkinlere sorular sormaktadır. Yetişkinler çocukların sorularına doğru, sakın ve sordukları kadarına yanıt vermelilerdir (Acer ve Artan, 2000). Çocukların cinsel soruları ve cinsel oyunları yetişkinler tarafından problem durumu olarak görülebilmektedir. Her gelişim döneminin özelliklerinin farklı olması nedeniyle çocukların cinsel gelişimle ilgili yöneltecekleri soruları ve davranışları da yaşa bağlı değişmektedir. Bu bağlamda çocuğun cinsel gelişime yönelik sorularının ya da davranışlarının problem durumu olarak tanımlanmasında çocuğun yaşı önemli bir etmendir. Okul öncesi dönemde çocukların cinsel gelişimine yönelik soru sorması gelişimsel bir özelliktir (San Bayhan ve Artan, 2005; Bulut, 2007; Eliküçük ve Sönmez, 2011). Bu dönemde çocukların sorduğu soruların bazıları şöyle sıralanmaktadır;

- Bu (penis/vulva) nedir?
- Neden kızların penisi/erkeklerin vulvası yok?
- Bebek annenin karnına nasıl girer?
- İkiz bebek nasıl olur?
- Bebek nasıl/nereden dünyaya gelir?
- Bebek anne karnında nasıl yaşar?
- Bebek anne karnında yemek yer mi? /nefes alır mı?
- Bu (göbek deliği) nedir?
- Annenin ve babanın ne zaman çocukları olur?
- Benim çocuğum olur mu?
- Babalar neden hamile olamazlar?
- Neden anne ile baba aynı yatakta yatarlar?
- Neden kadınların memeleri var, erkeklerin yok?
- Annemin vajinasını-vulvasını/doğdum yeri ya da babamın penisini görebilir miyim?
- Neden babamın/annemin vücudu benimkinden farklı?
- Cinsiyet nasıl belli olur? (Tuzcuoğlu ve Tuzcuoğlu, 2004; Bulut Pedük, 2016; Sevim, 2017).

Çocukların sordukları soruların doğru olarak yanıtlanması çocukların bedenlerini tanıması ve koruması için önemli görülmektedir. Çocuklara sunulan cinsel eğitim süreçlerinden biri de cinsel istismardan korunmadır (Dereobalı, Çırak Karadağ ve Sönmez, 2013). Cinsel istismar, çocuğun tam olarak anlayamadığı, gelişimsel yönden hazır olmadığı ve onaylama yetisinin olmadığı,

toplumsal norm ve yasalara uygun olmayan cinsel aktivitelere zorlanmasıdır (Gültekin, Ruban, Akduman ve Korkusuz 2006; Ulukol, 2014). Cinsel istismar üç şekilde gerçekleşmektedir. Birincisi, çocuğa pornografik görseller ya da cinsel organını gösterme ve çocukla cinsel içerikli konuşmalar yapmaktır. İkincisi çocuğun özel bölgelerine dokunmaktır. Üçüncüsü ise, yetişkinin kendi özel bölgelerine çocuğun dokunması için zorlamasıdır. Çocukların oynadıkları cinsel içerikli oyunlar (doktorculuk, evcilik vb.) cinsel istismar değildir. Bir durumun cinsel istismar olarak tanımlanması için, çocukların yaşıt olmaması, çocuklardan birinin baskın olması, bilinçli bir yönlendirmenin olması, oyunun durdurulamıyor olması ve oyundan hoşnutsuzluk duyulması durumları olmalıdır. Bu durumda bir yetişkinin müdahalesi gerekmektedir (Larsson ve Svedin, 2001; Bulut Pedük, 2016). Ailelerin rolü, çocuklara cinsel istismardan korunmaları veya yaşadıkları cinsel istismarın açıklanmasında yardımcı olmak için önemlidir. Bu nedenle aileler çocuklarına cinsel istismardan korunabilmesi için eğitim verecek yeterlilikte olmalıdır. Dereobalı, Çırak Karadağ ve Sönmez (2013) yaptıkları araştırmalarında yetişkinlerin cinsel istismar konusunda farkındalıklarının ve bilgi düzeylerinin yüksek olmasının, cinsel istismarın azalmasında önemli bir rolü olduğunu belirtmişlerdir. Okul öncesi dönemde cinsel istismardan korunma eğitimi verilirken dikkat edilmesi gereken hususlar bulunmaktadır. Bu hususlar;

- Çocuklara özel bölgeleri anatomik isimleriyle (vulva/penis, meme gibi) öğretilmelidir. Pipi, kuş, kuku vb. isimlendirmeler tercih edilmemelidir.
- Özel bölgelerine bir yabancıya ya da tanıdık birinin dokunamayacağı öğretilmelidir. Doktorun bile sadece annesi ya da babası yanında özel bölgelerine dokunabileceği söylenmelidir.
- Anne ya da babanın bilgisi olmadan bir yabancıyla ya da tanıdık biriyle bir yere gidilmemesi gerektiği anlatılmalıdır.
- Çocuğun bedenine izinsiz dokunulmaması gerektiği anlatılmalıdır. Sarılmak ya da öpmek için çocuktan izin istenmelidir. Eğer izin vermiyorsa zorlanmamalıdır.
- Çocuklara hangi durumlarda “hayır” demesi gerektiği öğretilmelidir.
- İyi dokunuş ve kötü dokunuşlar öğretilmelidir (Özel bölgelerine dokunulması kötü dokunuştur. Ailenin, arkadaşlarının sarılması, yanağından öpmesi iyi dokunuştur.).
- İyi sır ve kötü sır öğretilmelidir. Cinsel istismara uğrayan çocuklara bunun bir sır olduğu söylenmektedir. Her ne olursa olsun birinin özel bölgesine dokunmak istediğinde ya da dokunduğunda bağırması/çığlık atması, oradan güvenli bir yere uzaklaşması ve güvendiği yetişkinlere olayı anlatması gerektiği söylenmelidir (Özel bölgeye dokunulması ve bunun saklanması kötü bir sırdır. Doğum günü için sürpriz bir kutlama yapmak iyi bir sırdır.).
- Cinsel istismardan korunmaya yönelik eğitim ortalama 6 aylık aralıklarla tekrarlanmalıdır (Kairys, Alexander, Block, Everett, Hymel, Johnson ve Bays, 1999; Akbaş, 2002; Çokar ve Ortaylı, 2003; SIECUS, 2004; Erol, 2007; Katz ve Hamama, 2013; Dönmez, Soylu, Özcan, Yüksel, Demir, Bayhan ve Miniksar, 2014; Ersoy, 2014; Ulukol, 2014).

Bu bilgiler doğrultusunda cinsel eğitim ve cinsel istismardan korunma konusunda ailelerin önemli bir rolü olduğu görülmektedir (Göçgeldi, Tüzün, Türker ve Şimsek, 2007). Eliküçük ve Sönmez (2011) altı yaş çocuklarının cinsel gelişim ve eğitimiyle ilgili ebeveyn görüşlerini incelemeyi amaçladıkları çalışmada ailelerin çocuğun cinsel eğitimi konusunda yeterli ve doğru bilgiye sahip olmadıkları sonucuna ulaşmışlardır. Tuğrul ve Artan (2001) iki-sekiz yaş grubu çocuklarının anneleri ile yaptığı çalışmada annelerin cinsel eğitimi cinsel ilişki olarak tanımladıkları sonucuna ulaşmışlardır. Konur (2006) dört-altı yaşları arasında çocuğu olan anne-babalara verilen cinsel eğitim programının cinsel gelişim ve cinsel eğitim konusundaki bilgilerine etkisini incelenmeyi amaçladığı çalışmada okul öncesi dönemden başlayarak cinsel eğitimin sistemli, planlı olarak verilmesi gerektiği sonucuna ulaşmıştır. Bunlara ek olarak, 2004 yılında yayımlanan Dünya Cinsel Sağlık Birliği'nin Cinsel Haklar Bildirgesi'nde 9. ve 10. maddelerinde cinsel eğitimin bilimsel gerçekliğe uygun, tüm sosyal gruplara yönelik ve doğumdan başlayarak yaşam boyu devam edeceği bilgilerine yer verilmiştir (World Association for Sexual Health, 2004).

Yapılan araştırmalarda görüldüğü gibi cinsel eğitim yaşamın ilk yıllarından itibaren aileleri de kapsayacak şekilde olmalıdır. Aileler çocuğa yönelik cinsel eğitim verirken çocuğun algı düzeyine uygun yöntemler ve görsel materyaller kullanılmalıdır. Bu materyallerden biri de resimli çocuk kitaplarıdır. Okul öncesi dönemde zorlu konular arasında yer alan cinsellik, doğum, cinsel istismardan korunma gibi kavramlar resimli çocuk kitapları aracılığıyla sunulabilmektedir (Güzelyurt ve Özkan, 2018). Resimli çocuk kitapları bu yönüyle ailelerin cinsel eğitim vermesinde en önemli yardımcılarından biridir. Bu nedenle çocuk kitaplarının yanlış öğrenmelere neden olmaması, doğru ve çocukların gelişim özelliklerine uygun içerikle resimlemelere sahip olması gerekmektedir (Sargın ve Tor, 2004). Deniz ve Gözütok (2017) okul öncesi döneme yönelik çocuk kitaplarında cinsel gelişim ve cinsel eğitim kavramlarını inceledikleri çalışmada, cinsel eğitim konusunda ciddi yanlışlıklar olduğunu belirlemişlerdir. Yapılan çalışmalar yaşamın ilk yıllarından itibaren cinsel eğitimin nitelikli materyallerle verilmesi gerektiğini ortaya koymaktadır.

Bu görüşler doğrultusunda çalışmanın amacı, okul öncesi döneme yönelik cinsel eğitim ve cinsel istismardan korunma içerikli resimli çocuk kitaplarının alanyazına uygunluğunu incelemektir. Çalışma, cinsel eğitim ve cinsel istismardan korunma konulu nitelikli resimli çocuk kitaplarının yazılmasını, yayımlanmasını ve satın alınmasını desteklemek amacıyla önemli görülmektedir. Bunlara ek olarak, Türkiye’de yapılan çalışmalar incelendiğinde, okul öncesi dönemde cinsel eğitim ve cinsel istismardan korunma konularını kapsayan resimli çocuk kitaplarına yönelik sadece bir çalışmaya rastlanmıştır. Deniz ve Gözütok (2017) “Okul öncesi dönem çocuk kitaplarının cinsel gelişim ve cinsel eğitim açısından incelenmesi” isimli çalışmalarında dört kitabın alanyazına uygunluğunu incelemişlerdir. Çalışma grubunda yer alan iki kitap yetişkinlere yöneliktir. Bunlara ek olarak, resimli çocuk kitaplarında cinsel istismardan korunma kavramına yönelik herhangi bir çalışmaya rastlanmamıştır. Bu nedenle yapılan çalışmanın alanyazına yenilik getireceği, ailelere ve öğretmenlere resimli çocuk kitapları tercih etmede ve kullanmada rehber olacağı düşünülmektedir. Bu kapsamda çalışmada aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır:

1. Okul öncesi dönemde cinsel eğitim ve cinsel istismardan korunma konulu resimli çocuk kitaplarının içeriğinde hangi durumlara yer verilmiştir?
2. Okul öncesi dönemde cinsel eğitim ve cinsel istismardan korunma konulu resimli çocuk kitaplarının alanyazına uygunluğu nedir?

2.Yöntem

Araştırmanın bu bölümünde araştırma modeli, çalışma grubu, verilerin toplanması ve analizi, güvenilirlik ve sınırlılıklara ilişkin bilgilere yer verilmiştir.

Araştırma Modeli

Okul öncesi döneme yönelik resimli çocuk kitaplarında cinsel eğitim ve cinsel istismardan korunma kavramlarını incelemek amacıyla nitel araştırma yöntemlerinden betimsel modele başvurulmuştur. Betimsel model, bir durumu olduğu gibi dikkatli bir biçimde tanımlamaktır. Betimsel modelde sonuçların genellenebilmesi için, araştırılan konuya ilişkin yazılı materyalin taranması ve analiz edilmesi gerekli görülmektedir (King ve He, 2005).

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu, Türkçe ilk baskısı 2008–2019 yılları arasında olan, okul öncesi dönemde cinsel eğitim ve cinsel istismardan korunma kavramlarını kapsayan resimli çocuk kitapları oluşturmaktadır. Türkiye’de okul öncesi döneme uygun, cinsel eğitim ve cinsel istismardan korunma içeriğine sahip ilk kitabın 2008 yılında yayımlanması nedeniyle 2008 tarihinden itibaren basılan resimli çocuk kitapları araştırma kapsamına alınmıştır. Araştırmanın kapsamında, amaçlı örnekleme yöntemi ile incelenen 33 resimli çocuk kitabı seçilmiş ve analiz edilmiştir. Araştırmada tüm evrene ulaşılmaya çalışılmıştır.

Verilerin Toplanması ve Analizi

Araştırmada elde edilen verilerin toplanması, analizi ve yorumlanmasında nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Verilerin toplanması aşamasında doküman incelemesi uygulanmıştır. Doküman incelemesi, çalışmada amaçlanan olgu ya da olgularla ilgili farklı zaman diliminde üretilmiş, bilgi içeren yazılı materyallerin derinlemesine incelenmesini kapsamaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2006). Elde edilen veriler betimsel analiz tekniği ve içerik analizi tekniği ile analiz edilmiştir. Betimsel analiz tekniğinde veriler önceden belirlenen temalar veya görüşme soruları çerçevesinde sunulmaktadır. Araştırma kapsamında; cinsel eğitim ve cinsel istismardan korunma temalarını kapsama durumu incelenmiştir. İçerik analizi genellikle çok sayıdaki metin içeriklerinin ortak yönlerini tespit etmek amacıyla, önemli olan anlamların belirlenmesine ve sınıflandırılmasına yönelik, genelleştirmeyi sağlayan bir yorum biçimidir. İçerik analizinde yapılan temel işlem, birbirine benzeyen verileri belirli kavramlar ve kodlar çerçevesinde bir araya getirmek ve anlaşılır bir biçimde düzenleyerek yorumlamaktır (Büyükoztürk, Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2015). Bu araştırmada elde edilen bulgular, frekans ve yüzde olarak ifade edilmiştir.

Güvenirlilik

Araştırma kapsamında incelenen tüm resimli çocuk kitapları iki araştırmacı tarafından birbirinden bağımsız bir şekilde detaylı bir şekilde incelenmiştir. Sonrasında araştırmacıların belirlediği kodlar arasında görüş birliği ve görüş ayrılığı olan kodlar tespit edilmiştir. Miles ve Huberman'ın (1994) formülü [(Güvenirlilik = görüş birliği / görüş birliği + görüş ayrılığı) * 100] kullanılarak %91,6 oranında güvenirlilik olduğu belirlenmiştir.

Araştırmanın Sınırlılıkları

Araştırma araştırmacıların ulaşabildiği ve baskısı devam eden resimli çocuk kitaplarıyla sınırlı kalmıştır. Araştırma kapsamında amaçlı örnekleme yöntemiyle tüm evrene ulaşmaya çalışılmıştır. Araştırmada okul öncesi dönemde cinsel eğitim ve cinsel istismardan korunma konuları araştırma kapsamına alınmıştır. Bu nedenle çalışma grubu çocukların cinsel içerikli soruları, bedenini tanıması ve cinsel istismara karşı korunması konularını kapsayan resimli çocuk kitaplarıyla sınırlandırılmıştır.

3.Bulgular

Araştırma kapsamında incelenen resimli çocuk kitapları çeviri (f=24) ve Türkiye'de yazılmış kitaplardır (f=11). Resimli çocuk kitaplarının orijinal dili, orijinal ilk baskı yılı, Türkçe ilk baskı yılı ve Türkçe yayınevine ilişkin bulguları Tablo 1'de yer almaktadır.

Tablo 1. İncelenen resimli çocuk kitaplarının demografik özelliklerine ilişkin bulgular

	Kitabın Orijinal Dili	Orijinal İlk Baskı	Türkçe İlk Baskı	Türkçe Yayınevi
Sır versen sakalar mısın? Tens un secret?	Katalanca	2005	2008	Redhouse Kidz
4-6 yaş çocuklar için cinsel bilgiler L'Encyclo de la vie sexuelle: 4-6 Ans	Fransızca	1998	2009	Epsilon
Miniklerin dünyası- Ben nereden geldim? Tris tras pero de dóndevengo	İspanyolca	2003	2009	Altın Kitaplar
Ben nasıl ben oldum? Så blev jag till?	İsveççe	2004	2010	Dinozor Çocuk
İçiyse dışıyla vücudunuz Flip flap body book	İngilizce	1998	2010	Tübitak
Çağlar tanımadığı insanlarla bir yere gitmez Max geht nicht mit fremden mit	Almanca	2007	2011	İş Bankası
Çocuklar için cinsel eğitim öyküleri	Türkçe	X	2011	Net

Bebekler nereden gelir? Where do baby animals come from and baby people too?	İngilizce	2012	2013	Tübitak
Kiko ve el	İngilizce	2010	2013	AB Konseyi
Kızlar erkekler pantolonlar etekler	Türkçe	X	2013	Kök
Annem ile babamın yatağı en rahatı	Türkçe	X	2014	Mandolin
Ben Kaybolmam / Duygularım ve davranışlarım	Türkçe	X	2014	Yeşil Dinozor
Burcu ve Berk ile cinsellik- Cinselliği keşfediyoruz	Türkçe	X	2014	Artemis
Bedenim bana ait! Mein körper gehört mir!	Almanca	1994	2014	Gergedan
Ben nereden geldim? Where did I come from?	İngilizce	1973	2007	Sistem
Veli nereye gitti? Where willy went...	İngilizce	2004	2015	Kuraldışı Çocuk
Güvenli yaşam-değerler eğitimi The children's book of keeping safe	İngilizce	2014	2015	Altın Kitaplar
Bu beden benim	Türkçe	X	2015	Mandolin
Beni de bedenimi de seviyorum	Türkçe	X	2016	Lifecycle
Neden? Niçin? Nasıl? Bebekler nereden gelir? Woher die kleinen kinder kommen?	Almanca	2001	2016	Mikado Çocuk
Çok kötü bir şey oldu! Terrible thing happened!	İngilizce	2000	2016	Okuyan Koala
Nele diyor ki: Yabancılarla hiçbir yere gitmem Ich bin Nele-nelesagt: Nein, mit fremden geh ich nicht	Almanca	2015	2016	Çocuk Gezegeni
Kırmızı çizgi خطأحمر -Khat 'ahmar	Arapça	2014	2017	Erdem Çocuk
Ben herkesle gitmem ki! Ich geh doch nicht mit jedem mit!	Almanca	2009	2017	Gergedan
Ben kaybolmam ki! Ich geh doch nicht verloren!	Almanca	2013	2017	Gergedan
Annemin karnında Dans le ventre de maman	Fransızca	2012	2017	Yapı Kredi
İnci yabancılarla gitmez Jule geht nicht mit fremden mit	Almanca	2009	2017	İş Bankası
Elif asla yabancılarla gitmez Conni geht nicht mit fremden mit	Almanca	2012	2017	İş Bankası
Ben kaybolmam ki!	Türkçe	X	2017	Eğiten
Bebekler nereden gelirler? - İlk Sorulara cevaplar Where do babies come from? First questions & answers	İngilizce	2016	2018	İş Bankası
Teo'nun ben nereden geldim kitabı	Türkçe	X	2018	Bilge
Kendimizi tanıyoruz hayır! demeyi öğreniyoruz	Türkçe	X	2018	Martı Çocuk
Bu vücut benim! Ben ne dersem o olur! My Body! What I say goes!	İngilizce	2016	2019	Beyaz Balina

TEMA 1: İncelenen Resimli Çocuk Kitaplarının İçeriği

Araştırmada incelenen resimli çocuk kitaplarının içeriği bu başlık altında toplanmıştır. Bu temaya ilişkin kodlar Tablo 2'de verilmiştir.

Tablo 2. İncelenen resimli çocuk kitaplarının içeriğine ilişkin bulgular

	f	%
Cinsel istismardan korunma	19	57,57
Cinsel içerikli sorular	15	45,45
Bedenini tanıma ve sevmeye	3	9,09

İncelenen resimli çocuk kitapları cinsel istismardan korunma (f=19), cinsel içerikli sorular (f=15) ve bedenini tanıma-sevmeye (f=3) içeriğine sahiptir.

TEMA 2: Çocuğun Özel Bölgelerinin İsimlendirilmesi

Araştırmada incelenen resimli çocuk kitaplarında çocuğun özel bölgelerinin isimlendirilmesi bu başlık altında toplanmıştır. Bu temaya ilişkin kodlar Tablo 3'te verilmiştir.

Tablo 3. Çocuğun özel bölgelerinin isimlendirmesine ilişkin bulgular

	f	%
Özel bölgelerin isimlendirmesini içermeyen kitaplar	24	72,72
Özel bölgeleri doğru isimlendiren kitaplar	7	21,21
Özel bölgeleri yanlış isimlendiren kitaplar	2	6,06

İncelenen resimli çocuk kitaplarında özel bölgeler isimlendirmemekte (f=24), özel bölgeler doğru isimlendirmekte (f=7) ve özel bölgeler yanlış isimlendirmektedir (f=2).

TEMA 3: Cinsel İstismardan Korunma Yöntemleri

Araştırmada incelenen resimli çocuk kitaplarında cinsel istismardan korunma yöntemleri bu başlık altında toplanmıştır. Bu temaya ilişkin kodlar Tablo 4'te verilmiştir.

Tablo 4. Cinsel istismardan korunma yöntemini içermesine ilişkin bulgular

	f	%
Çocuklara hangi durumlarda "hayır" demesi gerektiğinin öğretilmesi	17	51,51
Özel bölgelerine yabancıya ya da tanıdık birinin dokunamayacağının öğretilmesi	13	39,39
İyi sır ve kötü sırrın öğretilmesi (Güvendiği yetişkinlere istismarı anlatması)	12	36,36
Annenin/babanın bilgisi olmadan yabancıyla ya da tanıdık biriyle bir yere gidilmemesi	11	33,33
Özel bölgelerin anatomik isimleriyle öğretilmesi	8	24,24
İyi dokunuş ve kötü dokunuşların öğretilmesi	4	12,12

İncelenen resimli çocuk kitaplarında çocukların hangi durumlarda "hayır" demesi gerektiğine (f=17), özel bölgelerine bir yabancıya ya da tanıdık birinin dokunamayacağına (f=13), iyi sır ve kötü sır (f=12), annenin/babanın bilgisi olmadan yabancıyla ya da tanıdık biriyle bir yere gidilmemesine (f=11), özel bölgelerin anatomik isimleriyle öğretilmesine (f=8) ve iyi dokunuş ve kötü dokunuşlara yer verilmiştir (f=4).

TEMA 4: Cinsel İçerikli Sorular

Araştırmada incelenen resimli çocuk kitaplarında cinsel içerikli sorular bu başlık altında toplanmıştır. Bu temaya ilişkin kodlar Tablo 5'te verilmiştir.

Tablo 5. Çocukların sordukları cinsel içerikli sorulara ilişkin bulgular

	f	%
Bebek annenin karnına nasıl girer?	11	33,33
Bebek nasıl/nereden dünyaya gelir?	10	30,30
Anne ve babanın ne zaman çocukları olur?	9	27,27
Bebek anne karnında nasıl yaşar?	8	24,24
Bebek anne karnında yemek yer mi? /nefes alır mı?	8	24,24
Bu (penis/vulva) nedir?	6	18,18
Neden kadınların memeleri var, erkeklerin yok?	4	12,12
Cinsiyet nasıl belli olur?	4	12,12
Benim çocuğum olur mu?	3	9,09
Neden babamın/annemin vücudu benimkinden farklı?	3	9,09
Neden kızların penisi/erkeklerin vulvası yok?	3	9,09
Neden anne ile baba aynı yatakta yatarlar?	2	6,06
İkiz bebek nasıl olur?	2	6,06
Bu (göbek deliği) nedir?	1	3,03
Babalar neden hamile olamazlar?	1	3,03

İncelenen resimli çocuk kitaplarında “Bebek annenin karnına nasıl girer?” (f=11), “Bebek nasıl/nereden dünyaya gelir?” (f=10), “Anne babanın ne zaman çocukları olur?” (f=9), “Bebek anne karnında nasıl yaşar?” (f=8), “Bebek anne karnında yemek yer mi? /nefes alır mı?” (f=8), “Bu (penis/vulva) nedir?” (f=6) sorusunu içermektedir. “Neden kadınların memeleri var, erkeklerin yok?” (f=4), “Cinsiyet nasıl belli olur?” (f=4), “Benim çocuğum olur mu?” (f=3), “Neden babamın/annemin vücudu benimkinden farklı?” (f=3), “Neden kızların penisi/erkeklerin vulvası yok?” (f=3), “Neden anne ile baba birlikte aynı yatakta yatarlar?” (f=2), “İkiz bebek nasıl olur?” (f=2), “Bu (göbek deliği) nedir?” (f=1) ve “Babalar neden hamile olamazlar?” (f=1) soruları yer almaktadır.

TEMA 5: Aileye Yönelik Bilgilendirme Notu/Uzman Görüşü

Araştırmada incelenen resimli çocuk kitaplarında bilgilendirme notu/uzman görüşü sunma durumu bu başlık altında toplanmıştır. Bu temaya ilişkin kodlar Tablo 6’da verilmiştir.

Tablo 6. Aileye yönelik bilgilendirme notu/uzman görüşü sunmasına ilişkin bulgular

	f	%
Kitapta aileye yönelik bilgilendirme/uzman görüşü bulunmaması	21	63,63
Kitapta aileye yönelik bilgilendirme/uzman görüşü bulunması	12	36,36

İncelenen resimli çocuk kitaplarında aileye bilgilendirme notu/uzman görüşü bulunmamakta (f=21) ve aileye bilgilendirme notu/uzman görüşü bulunmaktadır (f=12).

TEMA 6: Yaş Önerisi

Araştırmada incelenen resimli çocuk kitaplarında yaş önerisine yönelik bulgular bu başlık altında toplanmıştır. Bu temaya ilişkin kodlar Tablo7’de verilmiştir.

Tablo 7. Yaş önerisine ilişkin bulgular

	f	%
Kitapta yaş önerisi olmaması	19	57,57
Kitapta yaş önerisi olması	14	42,42

İncelenen resimli çocuk kitaplarında yaş önerisi bulunmamakta (f=19) ve yaş önerisi bulunmaktadır (f=14).

4.Tartışma, Sonuç ve Öneri

İncelenen resimli çocuk kitaplarının çoğunluğunun çeviri olması ve Türkçe kitapların 2008 yılı sonrasında yayımlanmaya başlamış olması cinsel eğitim ve cinsel istismardan korunmaya yönelik resimli çocuk kitaplarının nicelik yönünden yetersiz olduğunu ortaya koymaktadır. Bununla birlikte farklı ülkelerde 1970’li yıllardan itibaren cinsel eğitim ve cinsel istismardan korunmaya yönelik resimli çocuk kitapları yayımlanırken Türkiye’de 2000’li yıllarda yayımlanmaya başlanması konunun önemini geç fark edildiğini göstermektedir.

İncelenen resimli çocuk kitaplarında en fazla sırasıyla cinsel istismardan korunma, cinsel içerikli sorular ve bedenini tanıma içeriğine yer verilmiştir. Cinsel eğitim ve cinsel istismardan korunmanın ilk adımı çocuğun bedenini tanımasıdır. İncelenen resimli çocuk kitaplarında bedenini tanıtmaya yer vermeden cinsel eğitim ya da cinsel istismardan korunma içeriğine yer verilmesi içeriğin aşamalı olarak sunulmadığını göstermektedir. Aşamalı sunulmayan bilgiler çocukta kavram karmaşasına ve bilginin kalıcı olmamasına neden olabilmektedir. Yapılan araştırmalarda cinsel eğitim ve cinsel istismardan korunmanın aşamalı olarak sunulması gerektiğini ortaya koymaktadır (Balter, Van Rhijn ve Davies, 2016; İşler, 2017; Kardeş ve Güney Karaman, 2018).

Çocuğun bedenini tanımasında en önemli süreç özel bölgelerinin anatomik isimleriyle doğru öğrenmesidir. İncelenen resimli çocuk kitaplarının çoğunluğunda özel bölgeler isimlendirilmeden anlatılmıştır. Özel bölgelerin isimlendirmesi penis/vulva şeklinde olmalıdır. Çocuklara öğretilmeyen ya da yanlış öğretilen bilgi çocuğun bedenini tanıyamamasına bu bağlamda da cinsel istismara açık konuma gelmesine neden olabilmektedir. Alanyazın incelendiğinde bu görüşün yaygın olduğu görülmektedir (Ünüvardır, 2012; Alkan Ersoy, 2015; Sevim, 2017).

Cinsel istismardan korunma eğitimi, aşamalı olarak verilen ve her aşaması birbiriyle ilişkili olan bir eğitimidir. Bu eğitim sürecinde; özel bölgelerin anatomik isimlerine, özel bölgelere dokunulmamasına, hangi durumlarda hayır denmesi gerektiğine, iyi-kötü dokunuşların ve iyi-kötü sınırların neler olduğuna, cinsel istismar durumuna maruz kalırsa güvendiği yetişkinlere anlatması gerektiğine yer verilmektedir (Kır, 2013; Bulut, 2016). İncelenen resimli çocuk kitaplarında en çok hangi durumlarda hayır demesi gerektiği içeriğine yer verilmiştir. Bu durum cinsel istismar anında neler yapılacağına yer verildiğini, cinsel istismarın gerçekleşmeden önlenmesi ya da gerçekleşikten sonra yapılacaklarla ilgili içeriğe yer verilmediğini göstermektedir. Bu bağlamda cinsel istismardan korunma içeriğine sahip resimli çocuk kitaplarının eğitimi aşamalı ve bir bütün olarak sunmadığını ortaya koymaktadır. Bu nedenle incelenen resimli çocuk kitaplarının çoğunluğu cinsel istismardan korunma konusunu sunma yönünden yeterli görülmemektedir.

İncelenen resimli çocuk kitaplarında en çok “Bebek annenin karnına nasıl girer?” ve “Bebek nasıl/nereden dünyaya gelir?” sorusuna yer verilmiştir. Okul öncesi dönem çocuğunun merak ettiği konular arasında bu iki soru sıklıkla yer almaktadır. İncelenen resimli çocuk kitaplarında yer verilen konu okul öncesi dönem çocuğuna uygun olmakla birlikte konunun çocuğa sunulmuş şekli gelişimsel olarak çocuğa uygun görülmemektedir. Bu durumun temel sebebinin kitapların çeviri

olması ve bu nedenle de kültürel farklılıklar içermesinden kaynakladığını düşündürmektedir. Yapılan araştırmalarda da benzer şekilde çeviri çocuk kitaplarında kültürel farklılıklar olduğu ortaya konmaktadır (Sargın ve Tor, 2004; Mert, Albayrak ve Serin, 2013).

Cinsel eğitim ve cinsel istismardan korunma okul öncesi dönem çocuğu için zorlu konular arasında yer almaktadır. Bu konuları içeren resimli çocuk kitaplarının yetişkin rehberliğinde incelenmesi daha uygundur (Güzelyurt ve Özkan, 2018). Bu nedenle de resimli çocuk kitaplarında yetişkine rehber olacak uzaman görüşüne yer verilmelidir. İncelenen resimli çocuk kitaplarının çoğunluğunda uzman görüşü/bilgi notu olmamasının resimli çocuk kitaplarının amacına ulaşmasında engel teşkil edeceğini düşündürmektedir.

Cinsel eğitim her yaşta farklı özellikler içermektedir. Bu nedenle her yaşta çocuğa sunulan içerik değişiklik göstermektedir. Bu bağlamda yetişkinlerin gelişimsel olarak çocuğa uygun kitabı seçebilmesi için resimli çocuk kitaplarında yaş önerisi olmalıdır. İncelenen resimli çocuk kitaplarının çoğunluğunda yaş önerisi olmaması yetişkinlerin çocuğa uygun resimli çocuk kitabını seçmesini engellediğini ortaya koymaktadır.

Sonuç olarak resimli çocuk kitaplarının çoğunluğunun çeviri olduğu ve bu nedenle kültürel farklılıklar içerdiği belirlenmiştir. Bunlara ek olarak, cinsel eğitim ve cinsel istismardan korunma içerikli resimli çocuk kitaplarının Türkiye’de 2008 yılı ve sonrasında çevrilmeye başlanmış olması konunun öneminin geç fark edildiğini düşündürmektedir. Konunun önemi fark edilmiş olmasına rağmen incelenen resimli çocuk kitaplarının cinsel eğitimi ve cinsel istismardan korunmayı kapsamlı ve aşamalı olarak anlatma yönünden yeterli olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Cinsel eğitimi ve cinsel istismardan korunmayı kapsayan resimli çocuk kitaplarının hem nicelik hem de nitelik yönünden yeterli olmadığı belirlenmiştir.

Bu bilgiler doğrultusunda öneriler aşağıdaki gibi sıralanmaktadır;

- Çocuk kitabı yazarları cinsel eğitim ve cinsel istismardan korunma konularını aşamalı ve çocuğun gelişim özelliklerine uygun yazabilir.
- Resimli çocuk kitaplarında bilgi notuna ve yaş önerisine yer verilebilir.
- Çeviri resimli çocuk kitapları kültürel öğeler dikkate alınarak Türkçeye çevrilebilir.
- Yayınevleri ve çocuk kitabı yazarları cinsel eğitim ve cinsel istismardan korunmaya yönelik güncel araştırmalar doğrultusunda resimli çocuk kitabı yazabilir ve yayımlayabilir.
- Cinsel eğitim ve cinsel istismardan korunmaya yönelik resimli çocuk kitaplarının sayısı artırılabilir.
- Cinsel eğitim ve cinsel istismardan korunma gibi konuları içeren resimli çocuk kitapları alan uzmanlarının onayından sonra yayımlanabilir.

KAYNAKÇA

Akbaş, T. (2002). Çocuklara yönelik cinsel tacizler ve koruyucu eğitim. *Çukurova Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, 19(2), 1–8.

- Acer, D., & Artan, İ. (2000). Üç ve dört yaş grubu çocukların annelerine yönelmiş oldukları cinsellikle ilgili sorular ve annelerin verdikleri cevapların incelenmesi. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 13(1), 191- 204.
- Alkan Ersoy, Ö. (2015). Cinsel gelişim ile ilgili temel kavramlar ve okul öncesi dönemde cinsel eğitim. İsmihan Artan (Ed.), *Cinsel gelişim ve eğitim* içinde (s. 16-17). Ankara: Hedef.
- Balter, A. S., Van Rhijn, T., & Davies, A. (2016). The development of sexuality in childhood in early learning settings: An exploration of Ontario Early Childhood Educators' perceptions. *Canadian Journal of Human Sexuality*, 25(1), 30-40.
- Bulut, A. (2007). Çocuklukta cinsel eğitim. *Türkiye Aile Hekimliği Dergisi*, 2(2), 53-57.
- Bulut, S. (2016). Çocuk cinsel istismarı hakkında bir derleme. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 3(28), 139-156.
- Bulut Bedük, Ş. (2016). Cinsel eğitimde aileye-öğretmenlere düşen görevler ve sık karşılaşılan sorunlar ile olası cevap önerileri. S. Yağan Güder (Ed.), *Erken çocuklukta cinsel eğitim ve toplumsal cinsiyet* içinde (s. 29). Ankara: Eğiten Kitap.
- Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E. K., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş., & Demirel, F. (2015). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi.
- Çalışandemir, F., Bencik, S., & Artan, İ. (2010). Çocukların cinsel eğitimi: geçmişten günümüze bir bakış. *Eğitim ve Bilim*, 33(150), 20-21.
- Çokar, M., & Ortaylı, N. (2003). Öğretmen ve öğretmen adayları için cinsel sağlık eğitimi. M. Çokar ve H. Nalbant (Ed.), *Üreme Sağlığı* içinde (s. 90-152). İstanbul: Uygun Matbaası.
- Deniz, Ü. (2012). Okul öncesi dönemde cinsel kimlik gelişimi ve cinsel eğitim. Neriman Aral (Ed.), *Aile ve çocuk* içinde (s. 5-6). Ankara: Ankara Üniversitesi Basımevi.
- Deniz, Ü., & Gözütok, A. (2017). Okul öncesi dönem çocuk kitaplarının cinsel gelişim ve cinsel eğitim açısından incelenmesi. *Journal of International Social Research*, 10(49), 424-431.
- Dereobalı, N., Karadağ, S. Ç., & Sönmez, S. (2013). Okulöncesi eğitim öğretmenlerinin çocuk istismarı ihmal şiddet ve eğitimcilerin rolü konusundaki görüşleri. *Ege Eğitim Dergisi*, 14(1), 50-66.
- Dönmez, Y. E., Soylu, N., Özcan, Ö. Ö., Yüksel, T., Demir, A. Ç., Bayhan, P. Ç., & Miniksar, D. Y. (2014). Cinsel istismar mağduru çocuk ve ergen olgularımızın sosyodemografik ve klinik özellikleri. *Journal of Turgut Ozal Medical Center*, 21(1), 44-48.
- Eliküçük, A., & Sönmez, S. (2011). 6 yaş çocuklarının cinsel gelişim ve eğitimiyle ilgili ebeveyn görüşlerinin incelenmesi. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, 7(25), 45-62.
- Erol, D. (2007). *Okul öncesi eğitim kurumlarında görev yapan öğretmenlerin çocuklardaki fiziksel istismar belirtilerine ilişkin farkındalıklar: Eskişehir ili örneği*. (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.
- Ersoy, Ö. (2014). Cinsel gelişimle ilgili temel kavramlar ve okul öncesi dönemde cinsel eğitim. İ. Artan (Ed.), *Cinsel gelişim ve eğitim* (s. 10-28). Ankara: Hedef Yayınları.
- Göçgeldi, E., Tüzün, H., Türker, T., & Şimsek, I. (2007), Okul öncesi dönem çocuğu olan anne ve babaların çocuklara cinsel eğitim konusundaki yaklaşımlarının incelenmesi. *Sürekli Tıp Eğitim Dergisi*, 16(9), 134-142.
- Gültekin, G., Ruban, C., Akduman, B., & Korkusuz, İ. (2006). Çocuk ve cinsel istismar. *Adli Psikiyatri Dergisi*, 3, 9-14.
- Güzelyurt, T., & Özkan, Ö. (2018). Ailede yaşanan değişimler: çocuk kitaplarına yönelik bir inceleme. *Çocuk, Edebiyat ve Dil Eğitimi Dergisi*, 1(1), 1-19. Retrieved from <http://dergipark.gov.tr/ceded/issue/39023/457282>.
- İşler, S. (2017). *Okul Öncesi Dönem Çocuğu Olan Ebeveynlerin Cinsel Gelişime ve Cinsel Eğitime Yönelik Bilgi Düzeylerinin ve Tutumlarının İncelenmesi*. (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Eastern Mediterranean University, EMU.

- Kadioğlu Polat, D., & Üstün Budak, A. M. (2016). Cinsel eğitimin tanımı-önemi-Türkiye’de ve Dünya’da cinsel eğitim uygulamaları. S. Yağın Güder (Ed.), *Erken çocuklukta cinsel eğitim ve toplumsal cinsiyet içinde* (s. 1-16). Ankara: Eğiten Kitap.
- Kairys, S. W., Alexander, R. C., Block, R. W., Everett, V. D., Hymel, K. P., Johnson, C. F., & Bays, J. A. (1999). Guidelines for the evaluation of sexual abuse of children: Subject Review. *Pediatrics*, 103(1), 186-191.
- Kardeş, S., & Karaman, N. G. (2018). Okul Öncesi Eğitim Öğretmenlerinin Çocuğun Cinsel Eğitimine İlişkin Görüşleri. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18(3), 1554-1570.
- Katz, C., & Hamama, L. (2013). Draw me everything that happened to you. exploring children's drawings of sexual abuse. *Children & Youth Services Review*, 35(5), 877-882.
- Kır, E. (2013). Çocuklara Yönelik Cinsel Taciz ve İstismara Karşı Önleyici Eğitim Çalışmaları. *İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası*, 71(1), 785-800.
- King, W. R., & He, J. (2005). Understanding the role and methods of meta-analysis in IS research. *Communications of the Association for Information Systems*, 16, 665-686.
- Konur, H. (2006). *Dört –altı yaşları arasında çocuğu olan anne-babalara verilen “Cinsel Eğitim Programı” nın cinsel gelişim ve cinsel eğitim konusundaki bilgilerine etkisinin incelenmesi.* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Larsson, I., & Svedin, C. G. (2001). Sexual behaviour in Swedish preschool children, as observed by their parents. *Acta Paediatrica*, 90(4), 436-444.
- Mert, O., Albayrak, F., & Serin N. (2013). Çeviri çocuk kitaplarının kültür aktarımı açısından incelenmesi. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 1(3), 58-73.
- San Bayhan, P., & Artan, İ. (2005). *Çocuk gelişimi ve eğitimi.* İstanbul: Morpa Kültür Yayınları.
- Sargın, N., & Tor, H. (2004). Türk ve batı kültürlerinde 3-6 yaş çocukları için yazılmış masallarda işlenen cinsel öğeler üzerine bir araştırma. *Selçuk Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 16, 317-323.
- Sevim, J. (2017). *Anne bu ne?* (9. Baskı). İstanbul: Remzi Kitabevi.
- SIECUS (Sexuality Information and Education Council of the United States). (2004). Guidelines for Comprehensive Sexuality Education: USA: FultonPress.
- Tuğrul, B., & Artan, İ. (2001). Çocukların cinsel eğitimi ile ilgili anne görüşlerinin incelenmesi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 20(20), 141-149.
- Tuzcuoğlu, N., & Tuzcuoğlu, S. (2004). *Çocuğun cinsel eğitimi-Anne ben nasıl doğdum?*. İstanbul: Morpa Yayınları.
- Ulukol, B. (2014). Çocuk istismarına ve ihmaline yaklaşım. O. Derman (Ed.), *Cinsel istismar içinde* (s. 49-56). Ankara: Akademisyen Tıp Kitabevi.
- Ünüvardır, H. (2012). *3-6 yaş çocuğunun cinsel eğitimi hakkında veli ve öğretmenlerin bilinçlilik ve tutumlarının incelenmesi.* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Yakındoğu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, KKTC.
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2006). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri.* Ankara: Seçkin yayıncılık. 140-143.
- World Association for Sexual Health. Declaration of Sexual Rights. (2004). Erişim tarihi: 14. Mart 2018, <http://www.worldsexology.org/resources/declaration-of-sexual-rights/> s. 2-3.

Sexual Education and Prevention of Sexual Abuse in Pre-School Period: An Examination of Illustrated Children's Books

Structured Abstract

Introduction

Sexual education is an instruction that includes the delivery of information, attitude development, values, interpersonal communication and privacy issues (Çalışandemir, Bencik and Artan, 2010). Sexual abuse is an illegal violation of social norms in which a child is forced into sexual activities that the child does not fully comprehend, is not ready for in developmental terms and does not have the capacity to approve (Gültekin, Ruban, Akduman and Korkusuz 2006; Ulukol, 2014). How the information about sexual education and protection from abuse should be presented to children has been a controversial topic from the past to the present. In the pre-school period the content of sexual education is classified as questions presented by children with a sexual content, learning about their bodies and protection from abuse (Kadioğlu Polat ve Üstün Budak, 2016; Alkan Ersoy, 2015). Sexual education should be supported by methods and visual materials appropriate to the level of perception of the child. One of these materials is illustrated children's books. Topics such as sexual education and sexual abuse that are difficult for children to understand are presented in concrete form through children's books. From this aspect children's books are one of the most important aids for parents in delivering sexual education (Sargın ve Tor, 2004; Deniz ve Gözütok, 2017). Therefore, children's books need to have a correct content that is appropriate to their developmental characteristics so that they do not lead to wrong learning.

Method

With a view on this aspect, a descriptive model has been used as a qualitative research method to examine the appropriateness of the literature of children's books containing sexual education and abuse related to pre-school education. The study group of the study is comprised of 33 illustrated children's books which have been determined with the criterion sampling from among purposeful sampling methods. The study attempted to cover the whole universe. A document review was carried out during the collection of the data. The obtained data were analyzed by descriptive analysis technique and content analysis technique. The study findings were expressed in terms of frequency and percentage and the appropriateness of the literature was determined.

Results and Discussions

The research results indicate that the illustrated children's books for sexual education and protecting children from sexual abuse are insufficient in terms of quantity because the majority of the illustrated children's books are translations from foreign languages and Turkish books started to be published after 2008. However, while illustrated children's books for sexual education and protecting children from sexual abuse have been published since the 1970s in different countries, in Turkey they started to be published in the 2000s, which points out that the issue was realized quite late. In the examined picture children's books, the most frequently used content was protection from abuse, questions about sexuality and body recognition. The first step in sexual education and abuse prevention is to make children recognize their bodies. In the examined illustrated children's books, it was found out that the content was not gradually presented because without providing an introduction to the body, the content about the sexual education and protection from abuse were covered. Information that is not presented gradually can cause confusion of concepts for children and temporary knowledge. The most important process for children to recognize their body is correctly learning the sexual parts of the body with their anatomical names. In the majority of the examined illustrated children's books, sexual parts of the body were described without giving names. The sexual parts should be named as penis/vagina. Not teaching the necessary information or giving the wrong information to children can lead to not being able to recognize their body and make them vulnerable to sexual abuse. Prevention from abuse training is given gradually and each stage is related to each other. In this training process, children are informed about the anatomical

names of sexual parts, not touching these parts, the situations in which they should say no, which touches are good and which are bad, which is a bad secret and which is a good secret, and the necessity of telling an adult whom they trust when they are exposed to sexual abuse. The examined illustrated children's books mostly provide the content about when children should say no. This reveals that the illustrated children's books with the content of protection against abuse do not teach children gradually and as a whole. In this context, the majority of the illustrated children's books are not considered sufficient to present the issue of protection from abuse. In the illustrated children's books, the most common questions are "How does the baby enter the mother's belly?" and "How and where does the baby come into life?". These two questions are frequently mentioned among the subjects that the preschool child is curious about. Although the subject presented in the illustrated children's books is suitable for preschool children, the way of presenting the subject to the child is not seen as appropriate for the children's development. The main reason for this is that books are translated from foreign languages, and therefore they contain cultural differences. Sexual education and protection from abuse are among the challenging issues for preschool children. It is more appropriate to review illustrated children's books with these topics under adult guidance. For this reason, illustrated children's books should include the expert opinion that will guide adults. The majority of the illustrated children's books do not contain the expert opinion / information note, and it is thought that this would prevent the books from achieving their goals. Sexual education has different characteristics depending on the age group it targets. Therefore, the content offered to children varies according to the age group of children. In this context, in order to help adults to choose the appropriate book for their children, there should be an age suggestion on the illustrated children's books. The majority of examined illustrated children's books do not have an age suggestion and this prevents adults from choosing the appropriate book for their children.

As a result, the research found out that the majority of the illustrated children's books are translated from foreign languages and therefore they are culturally different. In addition, books about sexual education and protection from sexual abuse started to be translated after 2008, which indicates the late realization of the issue. Although the importance of the issue was realized afterwards, it was concluded that the reviewed books are not sufficient to explain sexual education and prevent the sexual abuse comprehensively and gradually. It was determined that illustrated children's books covering sexual education and abuse were not sufficient in terms of both quantity and quality. In line with this information, the following recommendations can be made:

- Children's book writers can explain sexual education and abuse prevention to children gradually and in line with features of child development.
- Information notes and age suggestions can be included in the books. Foreign books can be translated into Turkish by taking into account the cultural differences.
- Publishers and children's book authors can write and publish books in line with current research on sexual education and protection from abuse. The number of children's books about sexual education and protection from abuse can be increased.
- Children's books on issues such as sexual education and protection from abuse can be published after the approval of field experts.

Keywords: Pre-School Period, Children's Literature, Illustrated Children's Book, Sexual Education, Sexual Abuse.